

Témata k ročníkové práci pro předmět Úvod do studia 1

1. Pociťt jazyk je stejně obtížné, jako pociťt pohyb planety pod svýma nohama. (E. Lenneberg)
2. Schopnosti, na nichž je založeno jazykové dorozumívání, jsou schopnostmi koordinované činnosti, a ta není možná bez takové sítě vzájemně působících mechanismů, ve které činnost jednoho mechanismu určuje činnost druhého. (E. Lenneberg)
3. Jazyk nám slouží k tomu, abychom skrývali své myšlenky. (Talleyrand)
4. Jazyk je vlastní pouze "politickým živočichům" - lidem. (Aristotelés)
5. Pes nemůže vyprávět svůj vlastní životopis,; jakkoliv bude štěkat, nebude schopen vám sdělit, že jeho rodiče byli sice chudí, ale poctiví psi. (B. Russell)
6. Dělat závěry o počátcích existence jazyka na základě zákonitostí jeho vývoje za posledních tisíc let je téměř totéž, jako vytvářet si obraz o punských válkách na základě událostí posledního týdne. (N. Chomsky)
7. Každý jazyk opisuje kruh kolem národa, kterému patří, a za jeho hranice se lze dostat pouze v případě přechodu do jiného kruhu. (W. von Humboldt)
8. Jak byste vyložili prohlášení známého španělského surrealistického malíře Salvadora Dalího, že "malíř myslí kresbou", a že "dívat se znamená myslet"?
9. Polyfunkčnost jazykového znakového systému.
10. Znakové soustavy doprovázející komunikaci.
11. Asymetrie jazykového znaku.
12. Unilaterální a bilaterální koncepce jazykového znaku.
13. Co vím o semiotice?
14. Vzájemný vztah jazyka a řeči.
15. Uveďte vlastní příklady dokládající, že jazyk je systémově strukturní útvar (Jazyk jako systémově strukturní útvar).
16. Teorie psycholingvistiky a význam neurolingvistiky jako pomezí lingvistické disciplíny.
17. Interpunkční znaménka jsou noty: pevně drží text a nenechají ho se rozsypat. (K. Paustovský)
18. Jazyk není ničím, jestliže v sobě neobsahuje myšlenky, ty v něm však nemohou existovat dříve, dokud nejsou vyjádřeny materiální formou. (L. P. Zinder)
- význam zvukové stránky jazyka, význam fonematického systému jako materiální slupky našich myšlenek a citů, o praktickém významu fonetiky
19. Mluvnické prostředky vyjadřování mluvnických významů v ruštině (v porovnání s češtinou).
20. Mluvnické prostředky vyjadřování syntaktických významů v ruštině (v porovnání s češtinou).
21. Rozdíl mezi aglutinací a flexí jako dvěma způsoby afixace. Povaha afixů v češtině, popř. ve studovaném jazyce – ruštině.
22. Zásady vyčleňování slovních druhů.
23. Jak se utvářely slovní druhy (posloupnost) - vaše interpretace.
24. Kognitivní lingvistika a její místo v rámci společenských věd na počátku 21. století.
25. Proč je v různých jazycích různý počet slovních druhů?
26. Proč se v ruštině vyčleňuje různý počet slovních druhů?
27. Diskusní syntaktické problémy (na základě vašeho názoru).
28. Typické modely stavby slovního spojení a věty v češtině (nebo v ruštině).
29. Teorie V. Mathesia o aktuálním členění větném.
30. Pojem "jazyk" v interpretaci různých slovníků (filozofický, výkladový..., encyklopedie)
31. Moskevská lingvistická fonetická a fonologická škola.
32. Tzv. leningradská lingvistická fonetická a fonologická škola.
33. Pražská lingvistická škola.
34. Kazaňská lingvistická škola.
35. Řeč těla a konkrétní uplatnění poznatků řeči těla v naší každodenní praxi.
36. Frazeologismy v rusko-českém porovnávacím plánu v učebnicích ruského jazyka pro základní školu (cyklus Pejechali). Doložte konkrétními příklady.
37. Frazeologismy v rusko-českém porovnávacím plánu v učebnicích ruského jazyka pro víceletá gymnázia a střední školy (cyklus Raduga). Doložte konkrétními příklady.
38. Co víte o neverbálních znacích a jejich účasti v jazykové komunikaci?
39. Vykazuje čeština jako jazyk flexivního typu i příznaky analytismu a aglutinace? Doložte tvrzení konkrétními příklady.
40. Vyložte pojem fylogeneze a pokuste se na základě srovnání odkázat, že vybrané lexikální

jednotky mají společné východisko (vyberte si 5 lexikálních jednotek).

41. Představitelé pražské lingvistické školy vycházeli z principu binarismu, zvláště ve fonologii, kde kladli důraz na tzv. korelace. Uplatňovali tento princip také v jiných jazykových rovinách (morfológické, lexikální a syntaktické? A platí princip binarismu v jazyce beze zbytku, tj. jsou / nejsou vedle binárních protikladů i jiné protiklady?
42. Víte, co je aktuální členění věty (pasivní perspektiva větná)? Kteří naši lingvisté se daným fenoménem zabývali nebo stále zabývají a jak s ním souvisí slovosled? Vyložte také, co jsou tematické posloupnosti.
43. Pokuste se podle vlastní úvahy (opřené o vaše znalosti a vaši argumentaci) uvést do vztahů plysémie, homonymie, synonymie a antonymie lexikální jednotky (dle vašeho výběru).
44. vysvětlíte a na příkladech okomentujete termín kulturologický aspekt, zřetel k realitám, kroskulturní přenos (na příkladu češtiny a ruštiny).
45. Porovnejte grafickou a zvukovou podobu českých a ruských lexikálních jednotek: schránka, včela, řeka, děti, žena, klíč. Proveďte jazykový rozbor.
46. Porovnejte grafickou a zvukovou podobu českých a ruských lexikálních jednotek: zdravý, dobrý, někdy, město, dráha, učeň. Proveďte jazykový rozbor.
47. Porovnejte grafickou a zvukovou podobu českých a ruských lexikálních jednotek: modrý, tvář, kostel, muž, auto. Proveďte jazykový rozbor.
48. popište průběh jazykové komunikace (včetně zapojení neverbálních prostředků) a charakterizujte úlohu jazykového vědomí včetně vztahu mezi jazykem a myšlením. Vyložte termín vnímání a porozumění.
49. Co víte o ikonických vlastnostech jazykových jednotek a jak by mohla znít odpověď na otázku nastolenou už Platonem: v čem tkví podstata imitace, tj. jevu, který je založen na zvláštním spojení znakového vehikula a znakového kontinua?
50. Co víte o symbolu jako o jazykovém znaku? Uvedte konkrétní příklady a výklad k nim.
51. Ozřejměte termín konotace (uveďte vlastní příklady).
52. Ozřejměte termín pragmagika (uveďte vlastní příklady).
53. Co to jsou konektémy (respektive konfekty, submorfy(? Jakou funkci plní? Doložte na několika vlastních příkladech).
54. Co to jsou slova autosémantická a synsémantická? Charakterizujte kvantifikátory a identifikátory a uveďte, co víte o interjekcích.
55. Některé slovo tvorné způsoby a prostředky jsou zastoupeny v jazyce v takovém rozsahu, že počet slov jimi tvořených se nadá prakticky zachytit, jiné jsou omezeny jen na malé skupinky slov nebo dokonce na jednotlivá slova. V tomto smyslu doložte na příkladech tvoření produktivní a neproduktivní.
56. Neologismy v češtině (a jejich překlad do ruštiny)- vlastní výklad a jazykový rozbor lexikálních jednotek.
57. Vyjadřování barev jazykovými prostředky v češtině.
58. Vyjadřování množství jazykovými prostředky v češtině.
59. Vyjadřování kvality jazykovými prostředky v češtině.
60. Reflexe odborné lingvistické publikace - výběr tématu na základě prostudování odborné publikace. Vlastní komentář, postřehy, „recenze“. Odborná publikace nesmí být starší deseti let, tj. vydaná v posledních deseti letech.